

**[„ÎN NUMĂRUL SĂU DIN URMĂ...”]
– de Mihai Eminescu [1
decembrie 1882]**

În numărul său din urmă „Românul” contestă însemnătatea balanței comerciale, pentru a se pune de astă dată în acord cu opiniile exprimate de d. Costinescu în Cameră, unde d-sa a arătat că balanța comercială, astfel cum rezultă din statisticele oficiale, nu este un element cu ajutorul căruia s-ar putea judeca despre situațiunea economică a unei țări.

Discuțiunea noastră cu foaia guvernamentală e lesnicioasă. Pe când astăzi „espresiunea de balanță comercială” este pentru „Românul” „goală și fără de nici un înțeles”, tot această foaie emitea o opinie absolut contrarie acum doi ani. Deși azi nu mai e „un element cu ajutorul căruia s-ar putea judeca drept situațiunea economică a țării, totuși foaia acestuia d. Costinescu, reproducând după „Monitor” statistica importului și esportului pe 1879.

Cifrele acestei statistice sunt foarte elocinți. Ele dovedesc că Balanța comercială a României e foarte rea și îngrijitoare...

În cursul anului trecut averea publică a României a jertfit pe altarul progresului străinătății enorma sumă de aproape 66 milioane

Oricari ar fi teoriile ce se pot face asupra balanței comerciale, nimic nu va putea suprima faptul, dat pe față de aceste cifre, că producerea noastră nu e îndestulătoare spre a acoperi cheltuielile ce facem, că pe fiecare an capitalul național se micșorează în loc de-a crește și, în sfârșit, că, mergând tot astfel, vom slăbi din ce în ce, până ce vom ajunge la inanițiune.

Situațiunea e grea și perspectiva ce ne discopere din cele mai îngrozitoare.

Precum cititorul vede, limba nepreocupată a „Românului” era cu totul alta decât limba preocupată a oratorului care avea a combate pe un adversar politic. Pe atunci cifrele erau elocinți, ele dădeau pe față faptul că producerea noastră nu e îndestulătoare, că capitalul național se micșorează, că mergem

spre inanițiune, iar astăzi? Astăzi aceleași cifre... sunt goale și fără de nici un înțeles.

Astăzi „Românul” ne opune autoritatea d-lui Leroy – beaulieu. Între el și „Timpul” nu stă nici un moment la îndoială. Ca să venim în ajutor confrăților, le putem spune că acum doi ani ne puteau opune o autoritate și mai mare încă, pe însuși Adam Smith, împreună cu toată școala anglo – franceză a liberului schimb. Autorități de citat în contra teoriei balanței există de mult.

Așadar poziția noastră față cu „Românul” e lesnicioasă: n-avem decât să-i opunem propriile sale cuvinte.

Dar nu de aceasta e vorba, căci de puțin interes e dacă, într-o discuție teoretică, noi sau adversarul ar avea dreptate. Lucrul cel important e decăderea economică a țării, în special a elementului românesc, o decădere care ne face a lua apărarea „Românului” de-acum doi ani în contra sa însuși și de-a repeta ceea ce am zis în aceste coloane. Balanța comercială defavorabilă dovedește, pentru o țară agricolă, că ea consumă mai mult decât produce.

Plusul consumațiunii ei se acoperă prin datorii contractate în străinătate. Puține înscrișuri se află în țara noastră; cele mai multe titluri ale statului și ale societăților de credit sunt peste hotare, în mâni străine. Am putea zice că proprietarii adevărați și în perspectivă ai bunurilor ipotecate din țară sunt detentorii străini de titluri române.

De ce însă o balanță nefavorabilă are o însemnătate excepțională pentru o țară agricolă?

Pentru că țările industriale introduc materii brute, plătite ieftin, cărora prin muncă industrială le dau o valoare înzecită, încât același volum, aceeași greutate de materie e înzestrată, prin concursul aptitudinilor și meșteșugului, cu calități ce nu le avuse înainte și care-i sporesc utilitatea. Astfel producțiunea țărilor industriale nu are virtual nici o

marginile; numai debușuri destule de-ar avea, ar merge evident în infinit. Din contra, producțiunea țării agricole are margini determinate: pământul nu se poate înmulți din cât este; productivitatea lui nu se poate spori în infinit, produsele în fine au, relativ, o valoare constantă. De 'ndată ce anual se cheltuiește mai mult peste această valoare constantă țara nu mai află alt mijloc de a-și acoperi deficitul decât ipotecând însuși capitalul cu care lucrează-pământul.

Pentru noi nu e îndoială că statul agricol, pentru ca să prospereze, are nevoie de-o organizație mult mai simplă, mai patriarhală, mai puțin costisitoare decât statele industriale că cel dentăi, încărcându-se cu sarcini disproporționate cu puterea lui de producere, ajunge a-și împinge populațiile în mizerie, o mizerie atât de acută încât pentru dări publice se vând oameni în piață, precum se vindeau negrii pe țărmii Africei.

Dar creditul statului e sus, ni se zice. Să nu se uite cumcă aveți încă ce vinde. Mai sunt de vândut trupurile de moșii ale statului, mai e de vândut dreptul de-a le cumpăra; mai sunt de vândut încă multe din România din câte strămoșii au păstrat.

Și, dacă ne veți întreba care e împrejurarea ce inspiră străinătății încredere în solvabilitatea statului român, vă vom spune asemenea care e.

Din ce în ce elementele naționale sunt substituie prin cele străine; siguranța că România devine un simplu nume pentru a însemna colonii din centrul Europei lângă Dunăre, siguranța că poporul nostru nu mai e în stare de – a – și recâștiga vreodată pământul patriei sale din mâni străine, pe această siguranță că viitorul e al lor în această țară, ei creditează guvernului.

Mai zilele trecute reprodusesem în „Timpul” un articol asupra situației averii fonciare în România, scris fără îndoială de-

un economist:

Oricine cunoaște starea plugarului român – zice autorul – poate spune că o mare parte din proprietățile cedate acum optsprece ani celor 800000 de foști clăcași sunt vândute într-un mod mai mult sau mai puțin latent... Și să nu se creadă că lucrurile se petrec altfel cu proprietarii cei mari. Luați de curiozitate o plasă și cercetați cine erau acum 50 de ani proprietarii moșiilor celor mari din acel ocol și comparați acele nume cu ale proprietarilor lor de astăzi: veți găsi că trei pătrimi din ele au trecut în mâinile grecilor, bulgarilor și la evrei deghizați. Să nu ni se zică ca toți vechii proprietari români au fost incapabili, risipitori și jucători.

Ei bine, acesta e modul cu care se plătesc anuitățile și disproporția balanței comerciale, acesta modul în care în genere un popor își plătește diferența între consumațiune și producțiune: înstrăinarea capitalului național. Această vorbă pe care foaia guvernamentală a rostit-o acum doi ani ar trebui s-o menție și astăzi.

Pentru cel care observă substituția zilnică a elementelor române prin elemente străine, care vede cum totul ne scapă din mână și că advocații și politicianii noștri sunt cu desăvârșire prinși de curentul de-a înstrăina prin toate mijloacele țara lor, pentru acela perspectiva unui viitor mai bun pentru poporul românesc nu există. Rămas îndărăt din cauza nestatorniciei istoriei sale, trebuind să deprindă a priori și prin școală oarecum ceea ce alte popoare au deprins prin tradiție și experiență proprie, fără putere de a putea rezista în afară, subminat de-o imigrațiune lacomă, numeroasă și desprețuitoare de țară, guvernat chiar de elemente străine, pentru cari patrie și naționalitate sunt nu convingeri ci pretexte de-a parveni, acest popor, cel mai numeros și cel mai inteligent în Orient, e condamnat la o sigură pieire, precum e condamnat la mizerie. Dar se vor mai inventa încă zece, douăzeci de ani decorații pentru trădători și pornografi, dar se vor mai improviza demnități publice pentru nulități și

pentru naturi catilinare, dar se vor mai vinde țărani în piață pentru a hrăni pe acești oameni, în sine vorbind, istoria românilor se încheie în secolul acesta poate pentru totdeauna.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro